

Gyógyít a virágillat

A félmilliomodik látogatót fogadta a híres bakui gyógyintézet, ahol a világon elsőként alkalmazták a „virágillat” gyógyítást. Naponta körülbelül ezer bakui keresi fel a város központjában levő intézetet. Az itt dolgozó szakemberek az Azerbajdzsáni Tudományos Akadémia Botanikai Intézetének tudósaival közösen végeztek el a kísérleteket. Körülbelül 15-fajta növényt választottak ki, amelyeknek az illata jótékonyan hat az emberi szervezetre. Ezzel a módszerrel már 20 éve gyógyítják eredményesen a szív- és érrendszeri betegségek néhány fajtáját.

Gépkezelői jogosítvány

A mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter rendelete

A mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter rendeletben intézkedett arról, hogy meghatározott gépekkel dolgozók — például a motorfűrészek, csőrőlősközelítők, markolós és szorítószámolyos közelítő traktorok; ezek nagy teljesítményű erdészeti gépek kezelői — 1986. január 1-től csak gépkezelői jogosítvánnyal állhatnak munkába. A jogszabály viszonylag hosszú előkészületi ideje azzal magyarázható, hogy — megha-

tározott esetek kivételével — a jogosítvány megszerzését tanfolyam elvégzéséhez kötik. A gépészek csak a sikeres vizsga után kapják meg a kezelői jogosítványt. A tanfolyamokat a következő időszakban szervezik meg, és a továbbképzésen meghatározott időközökben vesznek majd részt a gazdaságok érintett dolgozói.

Balesetveszélyes gépekről van szó, ezért vált szükségessé a gépkezelői jogosítvány bevezetése.

Gólyák védelmezői

A Szeged városi tanács vb az elmúlt napokban részesítette elismerésben a DEMASZ dolgozóit, szocialista brigádait értékes szakmai és társadalmi munkájukért. Helyi lapjainkban már többször hírt kaptunk arról, hogy a DEMASZ milyen értékes szolgálatot nyújt a gólyavédelemben is. A vállalat öt megvédő kiterjedő áramszolgáltatói területén a fészkelő gólyáknak a fele, körülbelül 220 pár a vezetőkartó oszlopokon fészkel, és ebből közel 100 pár Csongrád megyében. Joggal tekinthetik magukat a vállalat dolgozóit a fészkelő gólyák gazdáinak, amint úgy is emlegetik a madarakat: „a mi gólyáink”.

Évente mindig több fészkek kerül biztonságba a „veszélyes üzem” területén. Fészektartó fémkosarak felszerelésével emelik a vezetőkeken nyugvó fészkeket az oszlop meghosszabbításában a vezetőkek fölé, hogy a gólyacsapatot se érje károsodás és az áramszolgáltatás zavartalansága is biztosítva legyen.

A „veszélyes üzem” területén ennek ellenére is bekövetkezhet a baj. Így történt június 29-én is. Algyón, a Vásárhelyi út és Csángó utca kereszteződésében álló oszlopon levő fészkekben négy, már anyányi nagyságú fiatal gólya maradt anyamadar és táplálék nélkül. A szülőmadár, valószínűleg a tojó, este 9 óra tájban a fészkek közelébe érkezésekor, szárnyaival a vezetőkekre ütközve áramütést szenvedett és elpusztult. A másik szülőmadár viszont nagyon ritkán volt látható, és így fölötte elég-telen volt a fiatalok táplálkozási lehetősége. A környékbeliek aggódva nézték a repülni még nem tudó, önállóan fiatal gólyák elhagyatottságát.

A fészkek mellett, Csángó u. 2. sz. alatt lakó özv. Pataki Jánosné szülész nővér fölismerte a fiatal gólyák életveszélyét, és a „24-ik óra” lehetőségét. Július 1-én Gladić József közvetítésével értesítette a Móra Ferenc Múzeumot. A múzeum dolgozóit Gladić Józsefet bejelentésével a Magyar Madártani Egyesület helyi csoportja illetékeseihez irányították. Így került végül is az ügy a Somogyi-könyvtárba hozzám, mint a gó-

lyautygyek országos felelőséhez.

A DEMASZ északi kirendeltsége részéről Asztalos Imre ennél az esetnél is szükséges segítséget. Megbeszélésünk alapján Bogdán István, egyesületünk helyi csoportja madármentő részlegének egyik tagja és én délután fél háromkor tárlalkoztunk a helyszínen a DEMASZ kiküldött dolgozóival. Az Ernesto Chegevara szocialista brigád tagjai Bakos István gépkocsivezető (a hidraulikus kosárral), Katona József és Pataki István villanyzerelő (a szerelőköcsival) a legkészségebben és a veszélyben levő madarakkal együttérve működtek közre a mentésnél.

Aramtalanítás után a hidraulikus kosár segítségével megközelítve a fészket, sikerült a benne meglapult 4 fiatal gólyát problémamentesen kiemelni. Egy nagy dobozba helyezve a gólyafiatkát a műszerkoscsiban szállítottuk el helyi csoportunk madármentő ál-

lomására (Tápe, Ákos u. 20.). Ez Salamon László egyesületi tagunk háza tája. O az ápolója a károsult madaraknak, olykor állatorvosi segítséggel is. Első teendőként szőlőcukor- és sóoldat adagolásával állította talpra a megtört és talán stresszállapotba is esett négy gólyafiatkát. Csak ezután kezdhetette meg rendszeres táplálásukat. Ezek a kirepülés előtt álló fiatal gólyák egyedenként már napi 250–500 gramm húsfeleséget igényelnek. A táplálással járó anyagi kiadásokat a Természetvédelmi Hivatal megyei kirendeltsége vállalta magára.

Július 10-e után a Fehértó egyik lecsapolt medencéjébe vitték ki a már piro-sodó csőrű gólyafiatkát. Itt kell megtanulniuk az önállóságot, természetesen a még szükséges emberi felügyelet mellett.

Ezen elismerő sorokká kívánjuk ismételtén kifejezni köszönetünket a DEMASZ dolgozóinak.

Jakab Béla,
az MME tagja

A biziben...

Az országot keresztül-kasul behálózók a bizományi áruházak. Központi, vezérigazgatói irányítással mintegy kilencven üzlet áll az eladók és a vásárlók rendelkezésére, s közülük a négy szegedi — a ruházati, a sport- és kemping, a műszaki és a lakberendezési — együttvéve a vidék egyik legnagyobbja, sokmillió áruval. Széleskörű, napi húszezer forint körüli forgalmat bonyolít le a sport- és kempingcikk-áruház, a többiek százezrekre becsülhető külön-külön is.

Kalauzunk és tájékoztatónk Kaputa László, a szegedi áruházak igazgatója. Elmondotta, hogy szegedi vonzások nyolcvan-száz kilométeres körzetre tehető, legalábbis ilyen távolságról es távolságra szállítanak az eladók, illetve a vásárlók kivánsága szerint, saját költségükre. A vétel- vagy eladási árba ez a költség levonandó a szolgáltatásért. A szegedi bizományi áruházaknak az is szerencsésük, előnyük, hogy harminc kilométeren belül nincs hasonló jellegű konkurenciájuk. A legközelebbi Hódmezővásárhelyen van, s a többi távolabbi, Szarvason, Békéscsabán, az az is kisebbek.

Mi a rendeltetésük ezekben az áruházaknak, beleértve az országos hálózatot és a szegediekét is? Hogy a már levetett, használt holmi ne menjen veszendőbe. Bizonyos értelemben biztosító szerepük mind a vásárlásban, mind az eladásban. Ki mitől akar megszabadulni, ki mit keres, ki nek mihez van szerencsésje. Csak hogy nemcsak „uraságok”-tól levetett holmik — nem agyonhasználtak — kerülnek ezekbe az áruházakba, hanem — valamilyen okból kifolyólag és különböző csatornákon — vadonátú árak is, ruhanemű, cipő, felsőruházati cikk, bútor, magnetofon, rádió, csónakmotor. Az eladási ár mindenképpen kedvező, az új árukhoz viszonyítva átlagosan 50 százalékkal kisebb, s ez önmagában olyan „mágnes”, amely behúzza a vásárlókat az utcáról.

Új cikkekről is léven szó, az exportból visszamaradt, vagy kishibás áruk éppúgy megtalálhatók az alsó- és felsőruházattól a cipőkön át a legdivatosabb irhabundáig, a kézi csomózású szőnyegtől a tizezreket erő magnetofonig, az ékszersőtől a számológépekig, s ezzel a felsőruházattól a valóságos skálát meg sem közelítet-tük. A szegedi bizományi áruházaknak közvetlen kapcsolatot van termelő és nagykereskedelmi cégekkel, amelyek rendszeres szállítói, és áruikkal választékot bővítenek akkor is, ha nem divatos cikkekről van szó, viszont olcsóbban beszerez-

hetők, mint a reguler kereskedelemben.

A használt cikkek értékesítésében miért jó partner a bizományi? Egyrészt, mert azonnal és készpénzzel fizet, avagy bizományban veszi át a felkínált holmit, és ez esetben előre kifizeti a becsült érték ötven százalékát, a többi az értékesítés után. A szezonális, vagy éppen a divatból kifelé menő felsőruházattól a nők szabadulnak meg a leghamarabb, gondolván, a kapott pénzhez valamennyit hozzátesznek, és vehetnek valamilyen új cuccot. A férfiak kétszer is megmondolják, hogy mit vessenek le magukról. Eppen ezért, többnyire inkább vásárlók, semmint eladók. Műszaki cikkek esetében éppen fordított a helyzet. Heterogén összetételű a kép, ha azt nézzük, milyen rétegre lének fordulnak meg a bizományi áruházakban, mint eladók és vásárlók. Nincs kiálakult „stabil” réteg. Az alacsony keresetűek éppúgy változó szerepkörűek, mint például a jobban és jól keresők, avagy a kispénzű fiatalok. Nagyon sok egyetemista innen öltözködik jól, ízlésesen és elegánsan, s ezek a vásárlók később biztos egzisztencia birtokában is megmaradnak a bizi kuncsaftjainak. Ezt hűszéves tapasztalat bizonyítja.

Napjainkban a régiéknél kisebb méretű lakásokba nagyon meg kell válogatni a bútorok méretét, hogy „minden” beférjen, amire okvetlenül szükség van. A volt nagylakások bútorai, berendezési tárgyai lakás-cserék esetén is szükségszerűen és legbiztosabban a biziben kötnek ki, illetve on-nét tovább vándorolnak. Stíl. és modern bútorokról van persze szó, amelyek kelendők és keresettek, ahol van még hozzájuk nagyméretű lakás. Egy bizonyos: egyetlen nagy vagy megunt bútor sem marad a bizományi nyakán, mint ahogy más használt cikk sem. Állandó a kereslet és a kínálat, amely egyaránt mozgatja a vétel és az eladást. Nyereséges vállalkozás a bizományi áruházak működése, és nemcsak azért, mert jelentős a forgalmuk, áron vásárolnak és olcsón adnak el, a helyénvaló árak és egyensúly kialakítására és megtartására jól képzett becsülők ügyelnek, akiknek értékítélete függ ugyan a kínálattól, a piac telítettségétől, egy azonban bizonyos: tsztában vannak mindenkor a reguler kereskedelem kínálatával és áraival, sőt, külföldről származó új cikkek mibenlétével is. Példá erre a műszaki áruház, ahol legtöbb ilyen eredetű holmi található az igazán filléres értéket képviselő öreg tévékig, amelyekben viszont mindig van valamilyen használható alkatrész.

Híres üzlet ez a műszaki bizi, nagy és csabító kiraka-

taival a nagy árvíz előtti sikátor környezetében, viszonylag elhagyatottan a városi forgalomtól, mert az idén hat esetben is betörték ide, mintha kincstár lenne. A technika valóban vonzó, de nem annyira, hogy bűnbé kelljen esni érte, hiszen annyi benne az újdonság, változatos és gyorsan változó, hogy a tegnapi új már réginek számít pár hét múltával. Egyébként itt jótállással, garanciával is vásárolhatók fényképezőgépek, háztartási gépek, vagyis nem zsákba mácskát vásárol, aidi olcsón akar hozzájutni ilyes-mihez.

Nyereséges volta mellett mi a jellemző még a bizományira? Az, hogy dolgozóit nagyon érdekelték a jó vételben és az eladásban, mindenki önmaga adminisztrálja a munkáját, a felelősség megosztott, de mégis személyhez kötött, s a frissen vásárolt áru 24 óra múltával bekerül a forgalomba. És tegyük hozzá: nincs elfekvő készlet, amivel nem lehet mit kezdeni. Kérdeztük bár az igazgatót, árulja el, mi a titka, hogy náluk leginkább stabil a létszám, nem elmennek, hanem maradnak. Nem mondott többet az általánosnál, viszont sejtetni engedte, hogy náluk az érdekeltég ösztönző módszerét megtalálták.

L. F.

Mire jogosult a mezőgazdasági szakcsoport tagja?

Mezőgazdasági szakcsoport tagjaként dolgozik F. M. szegedi olvasónk. Er-deklődik, hogy ezzel a tevékenységgel öreg napjaira nyugdíjra szerez-e jogosultságot. Azt hallotta, hogy 1982. január 1-től a társadalombiztosítás — ezen belül a nyugdíjbiztosítás is — rá-juk is kiterjed. Szeretné, ha megírnánk: milyen feltételekhez köti a rendelkezés a jogosultságot, és milyen egyéb társadalombiztosítási kedvezmény illeti meg a mezőgazdasági szakcsoport tagjait?

A társadalombiztosítási törvény rendelkezései szerint a mezőgazdasági szakcsoport tagjai anyasági segélyre, temetési segélyre, családi pótlékra, baleseti ellátásra és nyugellátásra jogosultak. A nyugdíjra jogosító szolgálati időt 1982. január 1-től a mezőgazdasági szakcsoportnak az a tagja szerezhet, aki főfoglalkozásként, megélhetési forrásként folytatja a mezőgazdasági tevékenységet, és e tevékenységből származó jövedelme az adott naptári

évben a 36 ezer forintot, illetőleg a havi 3 ezer forintot eléri, ezzel társadalombiztosítási járulék fizetésére válik kötelezetté, s azt meg is fizeti. A társadalombiztosítási járulék havi összege 1983. január 1-től 700 forint. Járulékfizetés nélkül is szolgálati időnek számít a baleseti táppénz folyósításának az időtartama, továbbá a tag szülése esetén a szülés hónapját magában foglaló hónap első napjától a szülést követő negyedik hónap utolsó napjáig tartó idő is, s végül, elhalálozás esetén, a hónap első napjától a halál napjáig eltelt idő.

A rendelkezések lehetővé teszik, hogy a mezőgazdasági szakcsoport tagja utólagos járulékfizetés ellenében legfeljebb öt naptári évnek szolgálati időként történő beszámítását kérheti azokból a naptári évekből, amelyek teljes tartama alatt tag volt, és tagsági viszonyával összefüggő mezőgazdasági kistermelői tevékenységből származó jövedelme a 36 ezer forintot elérte.

A mezőgazdasági szakcsoport tagja, valamint hozzátartozója szülése, illetve elhalálozása esetén anyasági segélyre, illetőleg temetési segélyre akkor jogosult, ha a szülés vagy az elhalálozás a társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség tartama alatt, vagy ennek megszűnését követő 180 napon belül, vagy baleseti táppénz folyósításának a tartama alatt következett be. Családi pótlékot a mezőgazdasági szakcsoport tagja arra a naptári hónapra kaphat, amelyre társadalombiztosítási járulékot fizetett.

Baleseti táppénzre a szakcsoport tagja akkor tarthat igényt, ha keresésképtelensége üzemi balesetből ered. Üzemi balesetnek számít a mezőgazdasági szakcsoport járulékfizetésre kötelezett tagjának a közös munka végzése, illetőleg a tagsági viszonyával összefüggő tevékenysége közben elszenvedett balesete. A baleseti táppénz a figyelembe vehető havi jövedelem (vagyis 3 ezer forint) 65 százaléka.

Dr. V. M.

Pályázat parkokra

A KISZ Központi Bizottsága, a Minisztertanács Tanács Hivatala, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, valamint a Kertészeti Egyesülés park-építő pályázatot hirdetett meg.

A pályázat célja: olyan, többféle módon hasznosítható — pihenésre, játékra, sportolásra egyaránt alkalmas — parkok építése, illetve elhanyagolt, elhagyott parkok újjáalakítása, amelyek tervezését és kivitelezését ésszerűségi, újszerűségét tekintve mintaként szolgálhatnak hasonló rendeltetésű parkok létesítéséhez, másutt is.

A pályázattal elsősorban azokat a vállalkozó kedvű kollektívákat, ifjúsági közösségeket kívánják támogatni, amelyeknek a központi pénzalapból igényelt összeg lefordulását ad egy már korábban megkezdett munka befejezéséhez, illetve amelyek megfelelő helvi erőforrások birtokában a központi támogatással ké-

pesek létrehozni ilyen parkokat.

A pályázatot meghirdető szervek pénzzel, műszaki tervekkel, szakmai segítséssel, kedvezményes áru, a parkokba telepíthető növényzettel segítik az építőket. A támogatás mértéke pályázatonként 100 ezer forint.

A központi pályázatra az előszűrés után a megyei, és a budapesti KISZ-bizottságok megválasztott három-három pályaművet küldenek be, amelyek közül szakemberekből álló bizottság választja ki a támogatásra méltókat.

A pályázatokat ez év szeptember 30-ig kell eljuttatni a megyei, illetve a budapesti KISZ-bizottságokra. A pályaműveknek egy a költségvetést is magában foglaló vázlattevét kell tartalmazniuk. A pályázóktól várják, hogy részletesen fogalmazzák meg a park kialakításával összefüggő konkrét elképzeléseiket: hol, mekkora területen, milyen természeti viszonyok között, milyen célokat szolgálva építenének. A pályázatokban rögzíteni kell a rendelkezésre álló helyi erőforrásokat (társadalmi munka, anyagi eszközök, anyagbeszerzési, tervezési, kivitelezési ötletek, a szakértői, a szakmai háttér).

A pályázóknak jelezniük kell, hogy milyen jellegű és mértékű központi segítséget igényelnek a park építéséhez és garanciát kell vállalniuk a megépítendő park további gondozására.

Víz-tározó harmincezer hektárhoz

A Volgán túli sztyeppén felépült a nyepokoevi víztározó, amely egyelőre még nem szerepel a szarotvi terület térképén. A mesterséges tó 50 millió köbméter édes víz befogadására lesz alkalmas, és ezzel a mennyiséggel 30 ezer hektárnyi mezőgazdasági terület öntözésének feltételeit teremti meg. A tározó feltöltése már megkezdődött. Ez a víztározó az első abban a mesterséges-tó-rendszerben, amely a szarotvi csatorna és leágazásai mentén épül. A vízügyi szakemberek most érkeztek el egy második 60 millió köbméter kapacitású víztározó építésének befejező szakaszához.